

פרשת שמיני- אקסטוזה דתית, מקורות

1. "וירא כבוד ה' אל כל העם" (שם כ"ג).

2. כשיצאה "אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים" (שם כ"ד), ידעו בני ישראל שנרצה עונם, שיש כפרה על חטא עגל הזהב, נפלו המחיצות בין הבורא לברואיו ושוב נשקו שמים לארץ. אזי פרצה השירה מאליה, ממעמקי מהותם: "וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם" (שם כ"ד).

3. "ויקחו... איש מחתתו... וישימו עליה קטורת, ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא ציוה אותם. ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם" (שם י', א'-ב').

4. ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליה קטורת ויקריבו לפני ד' אש זרה אשר לא צוה אותם. ותצא אש מלפני ד' ותאכל אותם וימתו לפני ד'. ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר ד' לאמר בקרבי אקדש ועל פני כל העם אכבד וידם אהרן. ויקרא משה אל מישאל ואל אלצפן בני עזיאל דד אהרן ויאמר אליהם קרבו שאו את אחיכם מאת פני הקדש אל מחוץ למחנה. ויקרבו וישאם בכתנתם אל מחוץ למחנה כאשר דבר משה" (ויקרא י', א-ה)

5. ר' נחמן מברסלב:

"נמצא על-ידי רבודין, ששונה יין המשמח, שהם שרש הגבורות שבפינה. ונמשכין למטה בתוך הרגלין, הינו שמרקד, בזה מגרש החיצונים משם, וזאת התלהבות של הרקוד, והוא "אשה ריח ניחוח לה" (במדבר כ"ח). אבל מי שמרקד בהתלהבות היצר, זה נקרא חטא של נדב ואביהוא, שפיתוב בהם (ויקרא י'): "ויקריבו אש זרה". נדב ואביהוא, הם נצח והוד. והתלהבות שבקדשה, נקרא יין המשמח, שעל-ידו נמתקים הבכורות. ואש זרה, נקרא יין המשפר, התלהבות היצר. ויש חס ושלום, אחיזה להחיצונים, אשר לא צוה אותם" (ליקוטי מוהר"ן קמא, מא).

6. הישפת אמת'

"בשם אמו"ז ז"ל ע"פ אשר לא צוה אותם. ללמוד כי העיקר כח כל מעשה האדם מצד ציווי ה'. כי כל שכל אדם בטל לכח זה. והנה נדב ואביהוא היו צדיקים גדולים ועשו לשם שמים רק שהיה חסר הציווי. ויש ללמוד קל וחומר מדה טובה מרובה אם כן מי שעושה רצון הבורא אף שאינו יודע טעם הדבר לעשותו בכוונה רצויה. הרי זה הכח מצד פקודת ה'. כמאמר אשר קדשנו במצותיו וצונו. כח ציווי זו חשוב מן הכל. ויש להבין מה שכתוב שתויי יין נכנסו כי השגת הטעמים נקרא יין יינה של תורה. אף על פי כן צריך להיות רק בפקודת המלך. ולאשר השגתם גבר להם לעשות גם אשר לא צוה ה' נקרא שתויי יין נכנסו. ועל פי זה נפרש טובים דודיך מיין. כלומר התדבקות והתקרבות ה' אשר קרבנו אליו טובים מכל השגת שכל האדם" (שפת אמת, שמיני תרל"ו).

7. ר' צדוק הכהן מלובלין:

"אבל ידוע למאן דעיילי ונפקי כי דבר זה כפי מדריגת האדם וצריך ליכנס בהדרגה ממדריגה למדריגה אבל אם ישיג השגה שלמעלה ממדריגתו יוכל לצאת נפשו כענין (חגיגה יד): בן עזאי הציץ ומת מתוקף ההשגה. וכן מיתת נדב ואביהוא היה על דרך זה ובמתן תורה גם כן בדיבור אחד יצאה נשמתם (שבת פח): שלא היו מוכנים כולם למדריגת נבואה אלא שהוריד טל של תחיה היינו שפע חיות חדש שנעשו בריה חדשה וכן בכל השגה שלמעלה ממדריגה. והבעל תשובה שזוכה בשעתא חדא ברגעא חדא לתכלית השלימות כידוע גם כן כשקונה עולמו בשעה אחת תצא נפשו כר' אלעזר בן דורדיא בעבודה זרה (יז)."
(רסיסי לילה, נח).

8. ר' נתן, תלמידו של ר' נחמן מברסלב:

"ועל-כן חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין וכו'. כי בתחלה היו מדבקין עצמן לאור האין סוף בדבקות נפלא, שזהו בחינת השעה שהיו שוהין בשתיקה קדם התפלה. ואמר קד

כְּשֶׁרָאוּ שֶׁכּוֹלֵינוּ לְעֵלוֹת חֵס וְשָׁלוֹם חוּץ מִהַמְדָּה צְמָצְמוּ הָאוֹר אֵין סוּף שֶׁבְּלִבָּם וְעִסְקוּ בַתְּפִלָּה בְּדַבְּרוּרִים, שֶׁזֶה עֶקֶר תִּקּוּן הַצְּמָצוּם וְכוּ' שֶׁעַל-יְדֵי זֶה דִּיקָא מִי עִם זֹאת עוֹלָה בְּבַחֲנֵינָה עֲבוּדָה שֶׁבְּלִב ז' תְּפִלָּה שֶׁהִיא עֶקֶר הַתְּגָלוֹת מְלָכוּתוֹ כְּמוֹ שֶׁמְבַאֵר שָׁם. וְעַל-כֵּן אַחַר כֵּן הָיוּ חוֹזְרֵינוּ וְשׁוֹהֵינוּ שֶׁעַתָּה אַחַת אַחַר הַתְּפִלָּה, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַמְּלָכוּת בְּחֵינֵת בֵּיתָא תִּתְאַה עִם בֵּיתָא עֲלָאָה יַחַד בְּבַחֲנֵינָה מִי עִם זֹאת עוֹלָה מִן הַמְּדַבֵּר דִּיקָא שֶׁהִיא הַדְּבֹר שֶׁל הַתְּפִלָּה. כִּי דִיקָא אַחַר הַתְּגָלוֹת מְלָכוּתוֹ אִזּוּ יֵשׁ עֲלֶיהָ גַם לְבֵיתָא עֲלָאָה כְּנֹזֵךְ לְעִיל: וְזֶה בְּחֵינֵת חֵס לְבִי בְּקִרְבִי בְּהִיגִי תִבְעֵר אֶשׁ עַד שֶׁהִיא כְּמַעֲט נִשְׁרָף מֵרַבּוּי הַהִתְלַהּבוֹת וְכוּ', שֶׁזֶהוּ בְּחֵינֵת פְּגָם נֶדָב וְאַבִּיהוּא בְּקִרְבָּתָם לְפָנֵי ה' וְכוּ'. וְהַתְּקוּן דְּבִרְתֵי בְּלִשׁוֹנֵי בְּחֵינֵת הַדְּבֹר שֶׁל הַתְּפִלָּה וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְכִנְזֹךְ לְעִיל" (לִיקוּטֵי הַלְכוֹת, הַל' מִנְחָה, ז', יח).

"וְזֶה: "וְלֹא יָדַע אִישׁ", אֲפֹלוּ מִשָּׁה לֹא יָדַע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (סוּטָה יד.), כִּי נִתְבַטַּל לְגַבֵּי אֵין סוּף. וְכֵן זֶה הָיָה בְּמוֹתוֹ, אֲבָל בְּיָדָאֵי גַם בְּחֵינֵי הָיָה לוֹ הַתְּפִשְׁטוֹת הַגְּשָׁמִיּוֹת, וְהָיָה מְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּאוֹר אֵין סוּף, אֲבָל הַהִתְפַּשְׁטוֹת הָיָה בְּבַחֲנֵינָה: וְהַחֲיוֹת רְצוּא וְשׁוּב. כִּי הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא רֹצֵחַ בְּעֲבוּדָתֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וְאַבִּיתָ תִּהְלָה מְגוּשֵׁי עֶפֶר, מִקְרוּצֵי חֲמֹרִי, וּבִשְׂבִיל זֶה צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִשְׂאֵר כֵּן, אֲלָא עַד עֵת שֶׁיָּבֹא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֲצָמוֹ וְיִטַּל נִשְׁמָתוֹ: וְזֶה שֶׁאֵנּוּ רוֹאִים, שֶׁלְּפַעֲמִים נִתְלַהֵב אָדָם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְאוֹמֵר כְּמָה תִּבּוֹת בְּהִתְלַהּבוֹת גְּדוֹל, זֶה בְּחִמְלַת ה' עֲלָיו, שֶׁנִּפְתַּח לוֹ אוֹר אֵין סוּף וְהֵאִיר לוֹ. וְכִשְׁרוּאָה אָדָם הַהִתְנוּצָצוֹת הַזֹּאת, אֶף-עַל-גַּב דְּאִיהוּ לֹא חֲזִי מְזִלְיָה חֲזִי (מְגִלָּה ג.), תִּכְרַף נִתְלַהֵב נִשְׁמָתוֹ לְדַבְּקוֹת גְּדוֹל, לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּאוֹר אֵין סוּף, וְכִשְׁעוֹר הַתְּגָלוֹת אֵין סוּף, לְפִי מִנְּנוּ הַתִּבּוֹת שֶׁנִּפְתַּחוּ וְהִתְנוּצָצוּ, כֹּל אֵלוֹ הַתִּבּוֹת אוֹמֵר בְּדַבְּקוֹת גְּדוֹל וּבְמִסִּירַת נַפְשׁוֹ וּבְבִטּוֹל כַּחוֹתֵינוּ. וּבְשִׁעָה שֶׁנִּתְבַטַּל לְגַבֵּי אֵין סוּף, אִזּוּ הוּא בְּבַחֲנֵינָה: "וְלֹא יָדַע אִישׁ", שֶׁאֲפֹלוּ הוּא בְּעֲצָמוֹ אֵינוֹ יוֹדַע מִעֲצָמוֹ: אֲבָל זֹאת הַבְּחִינָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת רְצוּא וְשׁוּב, כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם יִשׁוּתוֹ. נִמְצָא כִּשֶׁהוּא בְּבַחֲנֵינָה וְשׁוּב, אִזּוּ צָרִיךְ לְהִרְאוֹת גַּם לְדַעְתּוֹ" (לִיקוּטֵי מוהר"ן קמ"א ד).